

Фиқҳ дарслари (219-дарс) «Муқаммилот» - тўлдирувчи намозлар

19:00 / 24.02.2023 3090

نَأْلَهُنَّعْ لِلَّا يَضَرَّهُ شَيْءٌ نَّعْ
مَلَسَ وَهُيَلَعُ لِلَّا يَلْصَبُ نَلَّا
رُهْظَلَلْبَقْ رَأْعَدَيْ أَلَّنَّا
أَمْوَرَةَ دَعَلَلْبَقْ رُنَيْتَعَكَرَوْ
أَسْمَحَلَّا.

Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам пешиндан олдинги тўрт ракъатни ва бомдоддан олдинги икки ракъатни ҳеч қўймас эдилар».

Ушбу икки ҳадисни бешовлари ривоят қилишган.

Ушбу зикр қилинган намозлар таъкидланган суннат намозлардир. Фақат пешиндан олдинги суннатнинг сони икки хил. Пайғамбаримиз соллаллоҳу

алайҳи васаллам икковини ҳам ўқиганлар. Тўрт ракъатлисими ҳанафийлар, икки ракъатлисими бошқалар олишган.

Жума намозининг фарзидан олдин ҳам, кейин ҳам тўрт ракъат суннат борлигига далил:

نَعْلَمْ سَوْدَى لَهُ مُحْجَلٌ دُعَبْرَأْ وَرَأْ عَبْرَأْ اُولَصَفْ يَرَأْخُبْ لَا يَبْنِلَ صَلَّى لَهُ رَبِّي رُهْ يَضْرَبْ لَهُ عَنْ نَعْ

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Қачон жумадан кейин намоз ўқийдиган бўлсангиз, тўрт ракъат ўқинг», дедилар».

Бешовларидан фақат Бухорий ривоят қилмаган.

نَأَكُونْ أَتَلَدْبَعْ نَعْ يُرُو
أَعْبَرَأْ مُحْجَلٌ بَقْ يَلَصُّي
يَذْمُرْتَلٌ دُعَبْرَأْ وَرَأْ عَبْرَأْ

«Абдуллоҳ розияллоҳу анҳудан ривоят қилинишича, у киши жумадан олдин тўрт ракъат, жумадан кейин тўрт ракъат намоз ўқир эдилар».

Термизий ривоят қилган.

Бу намозларни нафл, татоввуъ, мандуб, ротиб намозлар ҳам дейилади.
Бизда фарз намозларга тобе бўлганларини суннат, бошқаларини нафл
намоз дейиш урф бўлган.

ئىلـصـيـبـنـلـاـجـوـزـهـبـيـبـحـمـأـنـعـ
تـلـاـقـأـهـنـأـمـلـسـوـهـيـلـعـهـلـلـاـ
هـلـلـاـئـلـصـهـلـلـلـلـوـسـرـتـعـمـسـ
دـبـعـنـمـأـمـلـوـقـيـمـلـسـوـهـيـلـعـ
مـوـيـلـكـهـلـلـيـلـصـيـمـلـسـمـ
رـيـغـمـعـوـطـتـةـغـلـرـةـرـشـعـيـتـنـثـ
أـتـيـبـهـلـلـاـئـنـبـأـلـإـضـيـرـفـ
تـيـبـهـلـيـنـبـأـلـإـوـأـهـنـجـلـاـيـفـ
هـبـيـبـحـمـأـتـلـاـقـهـنـجـلـاـيـفـ
هـأـوـرـدـعـبـنـهـيـلـصـأـتـحـرـبـأـمـفـ
يـرـأـخـبـلـاـأـلـإـسـمـخـلـاـ

رـهـظـلـلـبـقـمـعـبـرـأـيـذـمـرـتـلـلـدـأـرـوـ
دـعـبـنـيـتـغـلـرـوـأـهـدـعـبـنـيـتـغـلـرـوـ
ءـأـشـغـلـلـدـعـبـنـيـتـغـلـرـوـبـرـعـمـلـاـ

رَحْفَلِ الْأَلْصَلْعَكَرِ وَتَعْبَقْرُنْيَةِ

Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг жуфти ҳалоллари Умму Ҳабиба розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг «Қайси бир мусулмон банда ҳар куни Аллоҳ учун фарздан ташқари ўн икки ракъат ихтиёрий намоз ўқиса, албатта, Аллоҳ унга жаннатда уй қуриб беради» ёки «албатта, унга жаннатда уй қурилади», деганларини эшитганман».

Умму Ҳабиба: «Шундан кейин уларни ўқишида давом этиб келяпман», деди».

Бешовларидан фақат Бухорий ривоят қилмаган.

Термизий:

«Пешиндан олдин тўрт ва кейин икки ракъат. Шомдан кейин икки ракъат, хуфтондан кейин икки ракъат. Бомдоддан олдин икки ракъат»ни зиёда қилган.

Ҳанафий мазҳаби ушбу ривоятни маҳкам ушлаб, ҳаётга яхшилаб татбиқ қилган мазҳабдир. Ушбу ҳадисда фарз намозларига тобе бўлган суннатларни қўймай ўқиб боришга қаттиқ тарғиб ва улкан ваъда бордир.

Бу ваъда жаннатда ушбу намозлар учун мукофот тариқасида Аллоҳ таоло томонидан қуриб бериладиган алоҳида уйдан иборатдир.

Фарз намозларга тобе бўлган суннат намозларини қўймай ўқиб боришга бундан ортиқ тарғиб бўлмаса керак.

Шунинг учун ҳам Умму Ҳабиба онамиз ушбу ҳадисни эшитганларидан бошлиб, у намозларни асло қўймаганлар. Биз ҳам худди шундай қилишимиз керак.

Фарз намозларидан олдин ўқиладиган суннат намози ўзига хос равища фарз намоздан олдин машқ – тайёрланиш вазифасини ҳам ўтайди. У намозни ўқиб, анча тайёрланиб олган намозхон учун фарз намозининг хушуъ-хузуъсини жойига қўйиш осон бўлади.

Фарз намозларидан кейин ўқиладиган суннат намозлари эса фарз намозда баъзи қусур ва камчиликлар содир бўлса, ўрнини тўлдириш вазифасини ўтайди.

Шунинг учун ҳам шариатда бу намозлар «мукаммилот» – «тўлдирувчи намозлар» деб аталади.

Хулоса қилиб айтадиган бўлсак, таъкидланган суннат намозларига ҳанафий мазҳаби алоҳида эътибор билан қараган, бунга Пайғамбар алайҳиссаломнинг суннатларидан ҳужжатлар келтирган. Ул зот баъзи вақтларда суннат намознинг қазосини ўқиганлари ҳақида ривоятлар ҳам бор.

«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди